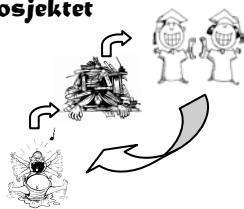

Studieløpsprosjektet

Den lille karriereguiden - for begynnere

av Harald Åge Sæthre

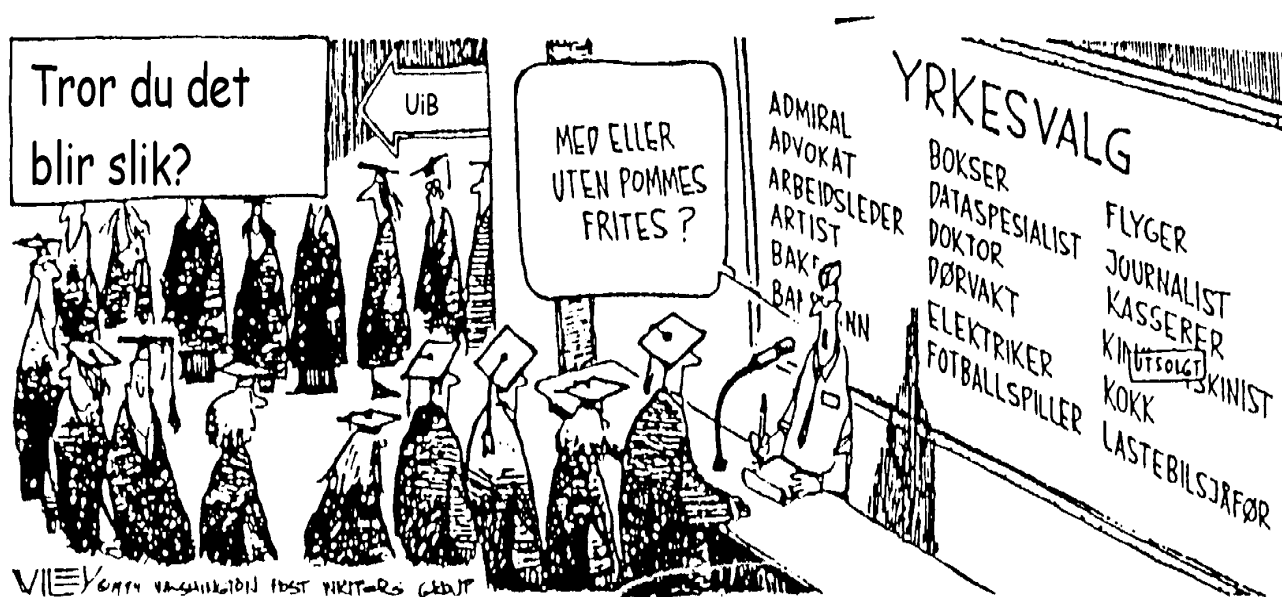
UNIVERSITETET I BERGEN

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet

Den lille karriereguiden

- for begynnere

av Harald Åge Sæthre

- Mest for deg som er usikker
- Et verktøy for deg som vet hva du vil
- En vekker for deg som gir blaffen

Hvem bør lese dette heftet?

Mest for deg som er usikker

Svært mange av de som starter et studium er usikker på om de har valgt riktig. Dette heftet gir deg en del tips om hvordan du kan arbeide mer systematisk for å finne ut hva du vil, og det er ingen grunn til å legge skjul på at klare mål med utdanningen hjelper på motivasjon og resultater. Men det er ingen som lover at veien frem til et sikkert valg ikke krever mye tid og innsats.

Et verktøy for deg som vet hva du vil

Du som vet akkurat hva du vil i utdanning og jobb er privilegert, men også du kan trenge noen tips for å nå de målene du har satt deg.

En vekker for deg som gir blaffen

Du som ikke ønsker å tenke fremover mot arbeid etter utdanning skal vite at arbeidsmarkedet ikke fungerer rettferdig. Har du ikke en utdanning markedet ”skriker” etter vil du kunne få en del ubehagelige overraskelser når du søker jobb etter endt utdanning. Da vil de som har sørget for å posisjonere seg i studietiden som regel komme langt bedre ut.

Ikke for deg som er i slutten eller er ferdig med studiene

Dersom du er i slutten av studiet er det beklageligvis lite dette heftet kan hjelpe deg med. Trolig vil det heller gjøre deg frustrert over alt du ikke har tenkt over i løpet av studiet. Du vil ikke få noen tips om hvordan du lager stilige CV-er eller lure triks ved jobbintervjuet. Tvert imot vil dette heftet fokusere på at de som leser dette skal konsentrere seg om innholdet i CV-en og at de skal ha de beste forutsetningene for jobbintervjuet, slik at de slipper fiksfakserier.

Den ekstremt korte guiden

Dersom du ikke orker å lese dette heftet skal du her få en ekstremt kort versjon: Finn først ut hva du vil jobbe med – finn ut hva bransjen eller arbeidsplassen legger vekt på ved ansettelser, dvs. fag, ferdigheter, erfaring – skaff deg kontakter på relevante arbeidsplasser gjerne gjennom sommerjobber, hospitantjobber, masteroppgaver og lignende. Har du gjort det meste riktig skal du kunne ha din første jobb før du er ferdig utdannet.

Husk på godt norsk!

*“Failing to prepare
is preparing to fail”*

Tenk CV - nå og i hele studietiden

De som velger et universitetsstudium er først og fremst faglig motivert i sitt studievalg. Dette er på mange måter svært positivt og samsvarer med et universitets fokus på faglig fordypning og forskning. Derfor skal du ta vare på og dyrke dine faglige interesser. Men vi kan ha to tanker i hodet samtidig, og du oppfordres derfor her til å sette deg ned regelmessig for å planlegge dine aktiviteter for å bygge en best mulig CV.

Hva er en CV?

Når du skal søke en jobb vil de fleste arbeidsgivere be deg om å legge ved en CV. Og ber de deg ikke om det er det lurt å legge ved en CV likevel. CV eller Curriculum Vitae betyr levnetløp på latin og skal gi et bilde av hvilken bakgrunn du har. I en CV tar en med en del faktiske opplysninger om seg selv, kontaktdata, opplysninger om utdanning, yrkeserfaring, tillitsverv og eventuelle interesser og oppgi referanser.

Se eksempel neste side

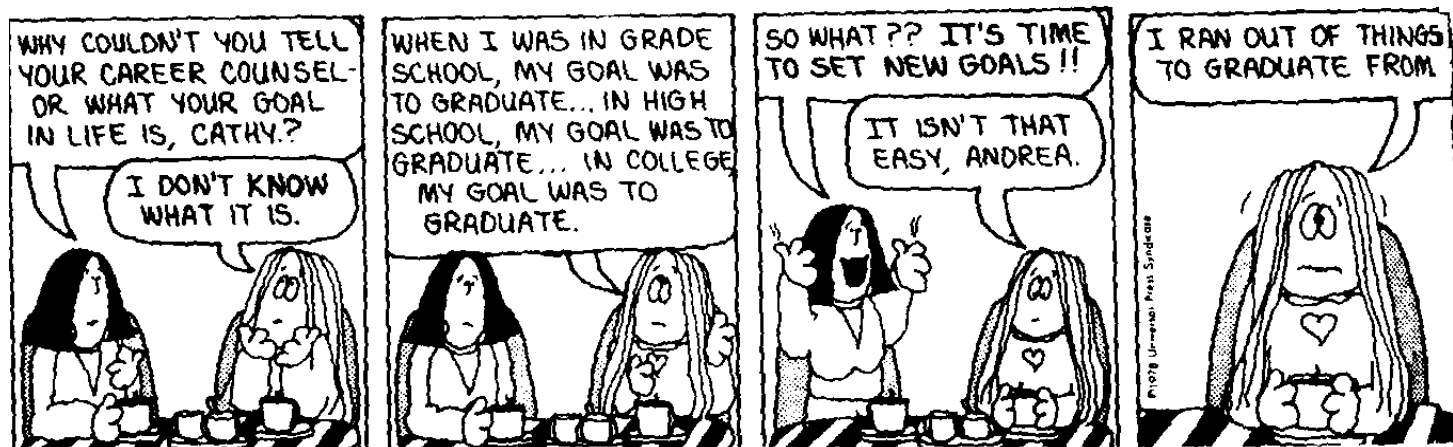
Hvordan tenker du CV?

Det er fem stikkord du kan ta utgangspunkt i dersom du ønsker å posisjonere deg i forhold til arbeidsmarkedet.

- ❖ *Fag*
- ❖ *Ferdigheter*
- ❖ *Erfaring*
- ❖ *Holdninger*
- ❖ *Kontakter*

Resten av dette heftet tar for seg hvert av disse stikkordene mer i detalj.

Utdanning er kjekt i seg selv, men en dag .....

Curriculum Vitae

Personlige data:

Navn: Søker Søkensen
Adresse: Adresseveien 77 123X Poststed
Telefon: 55 33 44 55
Født: 14.04.84 i Søkestad

Utdannelse:

2009-2011 Mastergrad i matematikk – skoleretta matematikk
2005-2008 Bachelorgrad i naturvitenskap – Matematiske fag
2001-2004 Søkestad vid. skole: naturfaglig linje

Yrkeserfaring:

2008-2009 Møhlenpris barneskole og Ytrebygda barne- og ungdomsskole: Lærervikar
2005-2007 Sommerjobb: Selskap AS: Registrering av data, informasjon, redigering
2003-2004 Sommerjobb: Grand Hotel: Servitør

Annen erfaring:

2008 Leder, Matematisk fagutvalg
2005 Leder av Bergen filmklubb; kontakt med filmimportører, organisering av filmkvelder, redigering av informasjonsmateriell
2004 Avtjent verneplikt i Luftforsvaret

Språk:

Engelsk: Flytende skriftlig og muntlig
Spansk: Grunnleggende kunnskap

Hobby/fritid:

Volleyball, skjønnlitteratur, film

Referanser:

Lone Lund, avdelingsleder i Selskap AS, tlf. 12 34 56 78
Signe Maten, prof. i matematikk, veileder for masteroppgave, tlf. 33 65 43 21

Fag

Litt historikk

Frem til midten av 70-tallet utdannet universitetene nesten utelukkende for forskning og undervisning. Det var en langt lavere andel av ungdomskullene som valgte en universitetsutdanning, og det var som regel godt med arbeidsplasser på universitetet, på høyskolene eller i videregående skole. På 70-tallet kom også forvaltning og næringsliv inn og etterspurte kandidater fra universitetene. Denne interessen har bare økt, slik at fakultetet nå har problemer med å levere tilstrekkelig med lektorer i skolen, fordi andre arbeidsplasser synes mer attraktive for ferdige kandidater.

Etter en tid med økt etterspørsel etter universitetskandidater, økte også rekrutteringen av studenter. Rundt 1990 doblet antallet søkere seg til høyere utdanning.

Dette har skapt nye utfordringer for universitetene, som på den ene siden må sikre en best mulig rekruttering til viktige forskningsoppgaver, men som også må møte informasjonsbehovet til alle dem som ikke ønsker eller ikke vil nå opp i konkurransen om forskningsstillingene og som heller ikke vil i skolen som lærere.

Du må gjøre et valg!

Som du vil se er det en konflikt mellom forskningen og skolens forventninger om faglig fordypning og de andre yrkesveienes ønske om tverrfaglighet i utdanningen. Du som student bør med andre ord gjøre et valg tidligst mulig. Det er selvfølgelig mulig å supplere utdanningen i etterkant, men ofte vil det da være bedre å skaffe seg relevant arbeidserfaring. Derfor er dette et de av de spørsmålene du bør stille deg nå:

Er jeg interessert nok og vil jeg kunne investere nok tid til å oppnå de resultatene som er nødvendig for å bli forsker?

Er svaret entydig ja på dette spørsmålet, må din videre karriereplan innrettes mot å nå

det målet. Er du imidlertid usikker på om en forskerkarriere er så opplagt bør du allerede nå legge en plan B. Og du som er sikker på at du ikke skal bli forsker må straks tenke igjennom hvor du ønsker å jobbe for å kunne kombinere fagkretsen på en best mulig måte.

Vi pleier nå å skissere fire hovedkategorier av karriereveier

- **Forskning** er et spennende arbeidsområde. Dersom du har lyst til å jobbe med forskning, må du sørge for å fordype deg mest mulig i det fagområdet du ønsker å forske i. Dette innebærer også å ta de støttefagene fagmiljøet anbefaler. Husk at det er karakterkrav ved opptak til mastergrad og at karakterene er viktig ved opptak til doktorgrad.
- **Skolen** er en viktig arbeidsplass. Hvis skolen er aktuell for deg bør du velge emnesammensetninger som gir «undervisningskompetanse» i den videregående skole.
- **Offentlig forvaltning** er en reell arbeidsmulighet, men sikter du mot slike arbeidsoppgaver bør studiet ditt også inneholde fag som: administrasjon og organisasjon, jus, økonomi, miljø- og ressursforvaltning o.l.
- **Privat næringsliv** har siden midten av 70-tallet ansatt stadig flere realister. Større selskaper har egne utviklingsavdelinger som har tatt imot både kandidater med mastergrad og doktorgrad. Andre kandidater har fått arbeid av mer administrativ karakter og en del arbeider også med salg.

Hvilket studieprogram bør du velge?

Utgangspunktet må være interesse! Det vil som regel gi de beste resultatene, og gode resultater gir mange muligheter. Men ikke alle har tappt sitt hjerte til laksen eller mikrochipen. For mange bygger valget på tilfeldigheter og en unyansert mediaverden. Dersom du lar slike tilfeldigheter råde, kan du havne på fag med store køer og hvor man i mindre grad kan følge opp den enkelte student. I tillegg viser erfaringene at arbeidsmarkedet endrer seg raskt og til tider på overraskende måter.

Jeg vil derfor foreslå et annet utgangspunkt for ditt valg:

Husk at du har en bred faglig base gjennom minst 12 års skolegang, flere av fagene her ved fakultetet vil være nesten ukjente for deg. Interesse for et fag har stor sammenheng med hvor godt man kjenner faget og føler at man behersker det. Mange av våre beste forskere ble først fenget av faget ved deltagelse på et grunnemne. Bruk derfor tid på å gjøre deg kjent med fagene på fakultetet og vurder blant annet følgende:

- Hva kan fagmiljøene tilby deg av studier, emner og oppfølging i undervisningen?
- Hva krever de ulike studiene av fag i fagkretsen?
- Hvordan blir det med plass på nødvendige emner, mastergrad?
- Hvilke typer jobber vil du kunne få med utdanningen? Blir jobbene utfordrende? Gir jobbene deg mulighet til å bruke deg selv og dine interesser? Får du innflytelse? Får du anledning til å forme din egen arbeidsdag? Får du samarbeide med andre eller blir det en mer ensom jobb? Finnes denne typer jobber der du ønsker å bosette deg? Osv. osv.

Fagvalg generelt

De fleste bachelorprogram har lagt inn mange valgfag i studieplanene. Her står du fritt til å velge. Det store mangfoldet av forskningsmiljøer ved fakultetet kan tilby et bredt utvalg av moduler. Selv om det er bestemte krav i bachelorgraden står du altså ganske fritt til å velge inn andre fag etter interesse og talent. Muligheten til å kombinere egen utdanning er ganske unik for studenter ved et fakultet som vårt. Velger du solide basisfag i starten har du gode muligheter til å endre mening underveis. Men søk likevel for din egen del å ha en retning og et mål med utdanningen, om dette er et fag eller et yrke.

Faglige forutsetninger

Realfagene fungerer som et sett med byggeklosser. Det blir vaklevorne greier dersom du ikke har sikret et solid fundament. For de fleste fagene er derfor eksempelvis matematikk nødvendig, i noen fag mer enn i andre. Det er derfor ikke tilfeldig hvilke ”anbefalte forkunnskaper”, eller ”ønskelige forutsetninger” som anbefales for et bachelorprogram.

Oppfølging

Hvor god oppfølging du vil få i studiet vil i stor grad avhenge av hvor mange medstudenter som har valgt samme fagretning. Dette gjelder både de du startet samtidig med og de som ligger foran deg i løypen.

Mastergraden

Det er et eget opptak til mastergraden. Tradisjonelt har de fleste realister valgt å fullføre med en mastergrad (hovedfag) dersom de først fullfører en bachelor (cand.mag.). Trolig vil denne trenden fortsette. I arbeidsmarkedet ser vi at ledigheten synker med lengden på utdanningen. For noen jobber er det mer et spørsmål om man har en mastergrad enn hvilken mastergrad man har! Derfor kan det være lurt å stille seg i de noe kortere køene.

Det er viktig med gode resultater

I mange tilfeller er det ikke nok å ha valgt de riktige fagene. Det blir også viktig hvilke karakterer man har fått i fagene. Eksempelvis er opptaket til mastergrad og doktorgrad avhengig av resultatene, men også ulike arbeidsgivere skjeler til hvor du ligger på resultatskalaen. Hva vet vi så om de som oppnår de beste resultatene?

Klare mål med utdanningen?

På slutten av 80-tallet ble det gjennomført en større undersøkelse ved Universitetet i Bergen, kalt UNIBUT. En av hovedkonklusjonene derfra var at de studentene som klarte seg best også tidlig hadde klare planer med utdanningen. Det er en av grunnene til at vi ønsker å hjelpe deg til å tenke gjennom dette.

Studievaner

Noen ganger kan man greie seg bare med skippertak før en eksamen, men svært få kan med hånden på hjertet si at en slik arbeidsform gir den beste innlæringen på lengre sikt. Det ligger også i fagenes natur at viktige prinsipper trenger å modnes over tid før vi får den gode forståelsen. Men vi lærer på ulike måter, slik at den enkelte selv må være seg bevisst hva som gir god læring.

Tid på universitetet

Et interessant funn fra internasjonal forskning er at studenter som oppholder seg mye på universitetet gjør det bedre enn de som bare er innom når de må. Det disse undersøkelsene også viser er at tiden på universitetet ikke nødvendigvis bare skal være av undervisningsmessig karakter. Også deltagelse i studentpolitikk, organisasjoner og idrett har positiv effekt, så lenge det foregår på universitetsområdet med medstudenter.

Hjelp

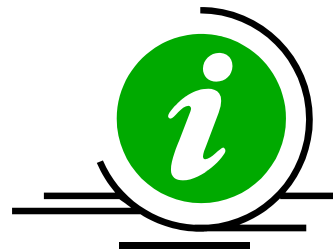
Studiekonsulentene på instituttene er først og fremst forskningsmiljøets talspersoner. Det vil si at de kan det meste om FAGET og de fag som støtter best opp om å gjøre det bra i FAGET. Dette er bra for deg som er sikker på at du ønsker en forskningskarriere, men ønsker du en mer tverrfaglig utdanning for andre yrkesmål, må du gjøre mer av jobben selv. Studiekonsulentene vil også da kunne bistå med statistikker over hvor ferdige kandidater havner og lignende, men de har ikke hatt anledning til å bygge seg opp en mer helhetlig oversikt over alle muligheter i arbeidslivet og hvordan du skal innrette deg for å posisjonere deg best mulig mot de yrkene du ønsker. Men de kan være nyttige diskusjonspartnere som kan synse sammen med deg om hva som kan være gode fagkombinasjoner. Men husk da på konflikten mellom faglig fordypning og tverrfaglighet hvor studiekonsulenten lett vil bli svært skeptisk til fag som ligger langt fra FAGET og som derfor vil synes svært irrelevant for studiekonsulenten.

Karrieresenteret vil derimot tenke mer tverrfaglig og vil trolig kunne være en nyttig samtalepartner å diskutere ulike løsninger med. Der har de også mer kontakt med arbeidsgivere utenfor universitetet og vet mer hva de tenker. Men heller ikke Karrieresenteret har personale som kan hjelpe deg med detaljert kunnskap om krav og forventninger i bestemte yrker.

For å få de beste svarene bør du snakke med personer i de yrkeskategoriene det er snakk om, gjerne med en arbeidsleder som ansetter i slike stillinger. Dersom det allerede finnes noen i slike yrker som er utdannet ved universitetet kan studiekonsulentene noen ganger hjelpe til med å finne frem kontaktdata. Problemet er at det varierer hvor god oversikt fagmiljøene har over ferdige kandidater.

MIN KARRIEREPLAN

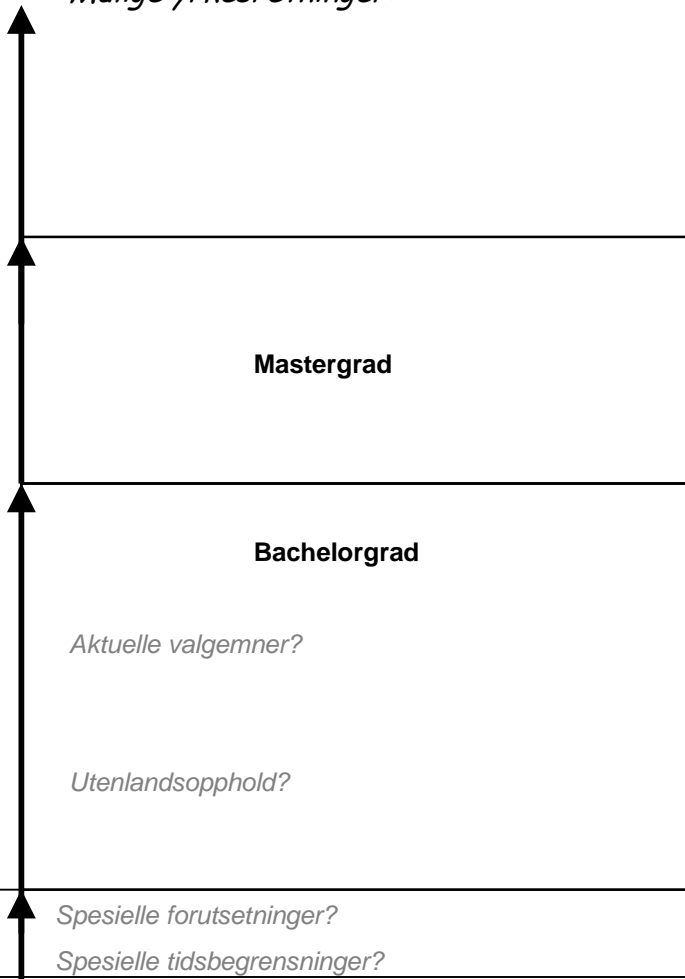
Karriereplan for
.....

Min målsetning:

Mulige yrkesretninger:

Relevant deltidsjobb:

Ferdigheter jeg må jobbe med:

Mastergrad

Relevante studentorganisasjoner/fagutvalg:

Andre aktiviteter:

Bachelorgrad

Aktuelle valgemner?

Utenlandsopphold?

Spesielle forutsetninger?

Spesielle tidsbegrensninger?

Interesser/fritid

Utdanningsløp

og

studietiden

Tommy og TIGERN

av MATTEO

COPYRIGHT EUROPA-PRESS 7

Ferdigheter

Dersom du spør en ferdigutdannet om hvilke deler av utdanningen som har gitt mest utbytte av i jobbsammenheng, så kommer sjelden fagkunnskapen på topp. De fleste nevner da ting som det at de lærte å skrive, presentere, jobbe med prosjekt, jobbe i team, finne informasjon osv. osv. Dette betyr ikke at fagkunnskapen ikke er vesentlig, men i yrkesutøvelsen blir ferdigheter viktig for å kunne beherske arbeidssituasjonen. I noen yrker vil noen ferdigheter være viktigere enn andre. Derfor vil også personalansvarlige være på jakt etter hvilke ferdigheter ulike søkere har til en stilling.

Dine ferdigheter

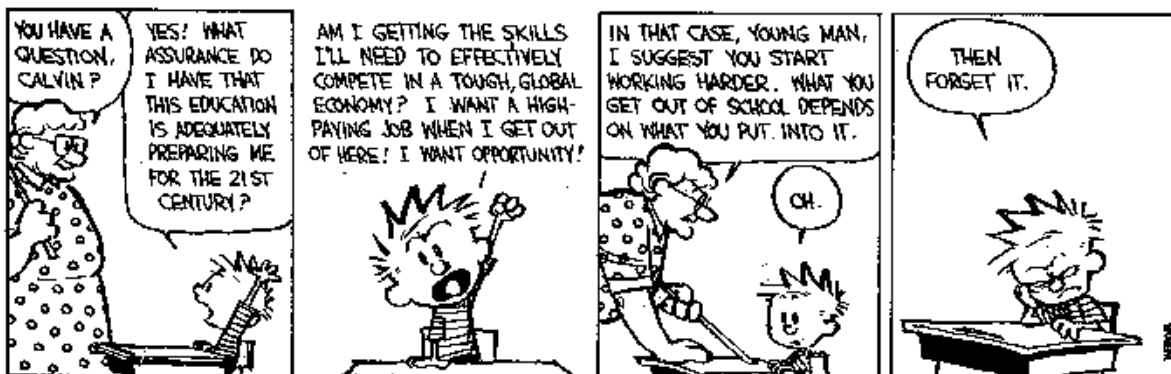
Du må ikke glemme at du gjennom 3-5 års studium har mange muligheter til å utvikle dine egne ferdigheter. Ofte er det disse egenskapene som blir avgjørende for om du får jobben eller ikke. Tenk over det; Hva tror du arbeidsgivere vil sette mest pris på?

Det de sier til oss er at de trenger personer som har evne til samarbeid, evne til å arbeide selvstendig og ta egne beslutninger, evne til å kommunisere skriftlig og muntlig osv. Trening på slike ferdigheter er i noen tilfeller lagt inn i selve utdanningen. Tenk derfor over at det å arbeide sammen med medstudenter i prosjekt eller kollokvium er en mulighet til å trene dine evner til samarbeid. Vi får ikke alltid de enkleste mennesker å arbeide sammen med i slike grupper, noe du også må regne med vil skje i arbeidslivet.

Derfor bør du se på alle semesteroppgaver, presentasjoner, prosjektoppgaver og lignende, som en mulighet til å utvikle deg. Dette koster mye innsats, men for din egen del bør du heller be om flere slike utfordringer enn færre.

Ikke minst kan aktiv deltagelse i studentpolitikk eller organisasjonsarbeid kunne bidra vesentlig til trening av ulike ferdigheter. Bare tenk på ting som debatteknikk, møteledelse og økonomistyring. I virkeligheten har slikt arbeid mye til felles med det å være i arbeid, med unntak av at du ikke er betalt. Sørg derfor for å benytte mulighetene til å trene ferdigheter du vil trenge i seinere arbeid.

Skills (eng) – Ferdigheter (nor)

Noen gode norske ferdigheter.....

adjusting	analyzing	adapting	accepting others	accepting responsibility	attention to detail
assembling	anticipating	conceiving	assisting others	allocating resources	budgeting
balancing	appraising, assessing	conceptualizing	in seeing themselves	arranging	calculating
building	comparing	composing	caring	assigning	cataloging
clearing	critiquing	creating ideas	clarifying, summarizing	confronting	checking
climbing	developing hypotheses	creating new techniques	conveying feelings	coordinating	classifying
collecting	diagnosing	dealing with unknowns	counseling	delegating responsibility	collecting
construction	discovering, detecting	decorating	curing, nursing	diverting	compiling
crafting objects	dissecting	designing, innovating	developing rapport	enlisting	computing
delivering	estimating	developing new programs, courses of action	empathizing, understanding	finding short cuts	counting
fixing	evaluating	displaying	empowering	improvising	creating systems
handling	examining	drafting	encouraging others	initiating	depositing
installing	experimenting	dramatizing, acting	establishing relationships	inspiring others	dispensing, distributing
lifting	finding patterns	drawing, illustrating	explaining	leading, directing	editing
maintaining	inspecting	estimating needs	facilitating, aiding	making decisions	enforcing
manual dexterity	locating resources	foresight, predicting	guiding, advising	mediating	implementing, following directions
molding	measuring	formulating and using principles	handling complaints	modeling	ordering, purchasing supplies
moving around	monitoring	imagining	helping	negotiating	organizing, putting in order
navigating	observing, surveying	innovating	informing, teaching, training	organizing, formulating	organizing, putting in order
operating tools, machinery	organizing	inventing	listening	performing, entertaining	preparing reports
physical activities	predicting	making layouts	mentoring	persuading, influencing	retrieving
producing	questioning	originating	motivating	planning	separating important from unimportant
programming	researching, investigating	perceiving	protecting	prioritizing	taking inventory
repairing	reviewing	photographing	raising others' self-esteem	recommending, promoting	transcribing
setting up equipment	screening	setting goals	recognizing needs	selling	translating
tending animals	seeing relationships	visualizing ideas, shapes, colors	sizing people up	setting and meeting deadlines	validating
	synthesizing			supervising	
	using insight			troubleshooting	

Erfaring

Mange blir frustrerte når de søker jobb fordi de ikke har relevant erfaring. Hvordan kan jeg ha erfaring som bare har tatt utdanning, spør de da? Og ja, det er faktisk mulig å skaffe seg relevant erfaring mens man studerer, men dette krever bevisste valg hvor man blant annet ikke må henge for mye fast i jobber av irrelevant karakter.

Frivillig arbeid

Å delta i studentpolitikk og organisasjonsarbeid gir ofte praktisk arbeidserfaring, noe mer relevant enn annet.

Sommerjobber og deltidsjobber

Bare det å få seg en sommerjobb eller deltidsjobb er for mange en seier i seg selv, men selv om all arbeidserfaring er bra, så er det ikke å legge skjul på at noen typer av arbeidserfaring er mer relevant enn andre. Hva ville du lagt vekt på om du skulle ansette noen på en laboratoriearbeidsplass? En med erfaring i kassen på Rema, en servitør eller en som hadde assistert på et laboratorium? Vær derfor bevisst når du søker deg sommerjobber og deltidsjobber, forsøk å få arbeid på arbeidsplasser som er relevante for det du ønsker å arbeide med i fremtiden. Ikke hvil på den ”gode jobben” med ”praktisk arbeidstid” dersom dette er en jobb som du selv ser ikke gir deg relevant erfaring. Det beste er selvfølgelig å finne seg en jobb nær den typen arbeid som en selv ønsker i fremtiden. I tillegg til relevant erfaring gir dette deg også kontakter og eller referanser.

Gruppeledere, Kollokvieleidere og lignende på Universitetet i Bergen

Institutt og fakultetet har et kontinuerlig behov for studenter som kan bidra i undervisningen, som kan bidra på laboratorier eller som kan assistere på andre måter i organisasjonen. Dette innebærer ofte også kursing, noe som og gir verdifull erfaring. Spesielt for dere som planlegger en akademisk karriere vil gruppelederjobber være en relevant praksis.

Mastergradsoppgaver og prosjektoppgaver

Mange faglige oppgaver blir satt opp i samarbeid med industri og forvaltning. Vær på utkikk etter denne typen oppgaver eller kom evt. selv med forslag til slike oppgaver og samarbeidspartnere. I tillegg til relevant erfaring gir dette deg også kontakter og eller referanser.

Hospiteringsordninger

Det finnes i noen tilfeller bedrifter som tar inn studenter på hospiteringsordninger. Ofte er dette for ferdige kandidater, men det kan ikke skade å søke seg inn på slike ting også mens du studerer. Kanskje kan du kombinere dette med studiene eller du kan utsette studiene en tid for å prøve ut en interessant arbeidsplass.

Holdninger

*” Det er stor forskjell
på de som gjør jobben,
og de som bare gjør jobben.”*

Ordet ”bare” er her den store forskjellen.

En arbeidsleder vil som regel prøve å rekruttere de personene som ikke bare gjør jobben, men som også tar et større ansvar for at arbeidsplassen skal fungere best mulig. En som kan ta et ekstra tak når det blir nødvendig, som stiller opp for medarbeidere og som i det heletatt bidrar til å løfte arbeidsmiljøet.

Hva kan den som ansetter bruke som tegn på slike holdninger?

Her blir aktiviteter utenom det nødvendige for ens egen del viktige. Har du tatt ansvar for sosiale aktiviteter? Har du bidratt i frivillige organisasjoner? Har du tatt del i fagkritisk arbeid? Osv osv.

Kontakter

La oss slå en ting fast med en gang; Verden er ikke rettferdig! Det er ikke slik at alle stillinger blir lyst ut og at søkerne til stillinger blir rangert etter fullstendig objektive kriterier. Det nærmeste vi kommer noe slikt er vitenskapelige stillinger. De fleste arbeidsgivere har det travelt i ansettelsesprosessen og føler behov for å vite noe om den personen som ansettes. Derfor teller det så mye å ha fått en fot innenfor gjennom en sommerjobb, hospitantstilling, utveksling eller mindre engasjementer. Det nest beste er å ha referanser fra tilsvarende arbeidsplasser. Arbeid derfor målrettet for å få deg slike jobber på relevante arbeidsplasser mens du studerer.

Generelt om arbeidsmarkedet

Det er lurt å ta høyere utdanning

Du vil stadig komme til å lese at veksten i arbeidsledighet blant høyere utdannede går mest opp eller ned.

Dette kommer av at ledigheten blant høyere utdannede er så lav i utgangspunktet at selv små økninger eller reduksjoner i tallene gir store prosentvise utslag. De faktiske tallene viser at det er de uten og med lite utdanning som utgjør det store antallet ledige. Skal du sikre deg i arbeidsmarkedet tar du høyere utdanning og gjerne med en mastergrad.

... og det er ekstra lurt å lese realfag

Som du sikkert har fått med deg flere ganger, har det i en rekke år vært for få søkere til realfagsstudier. Dessuten er etterspørselen etter realister stor i arbeidsmarkedet.

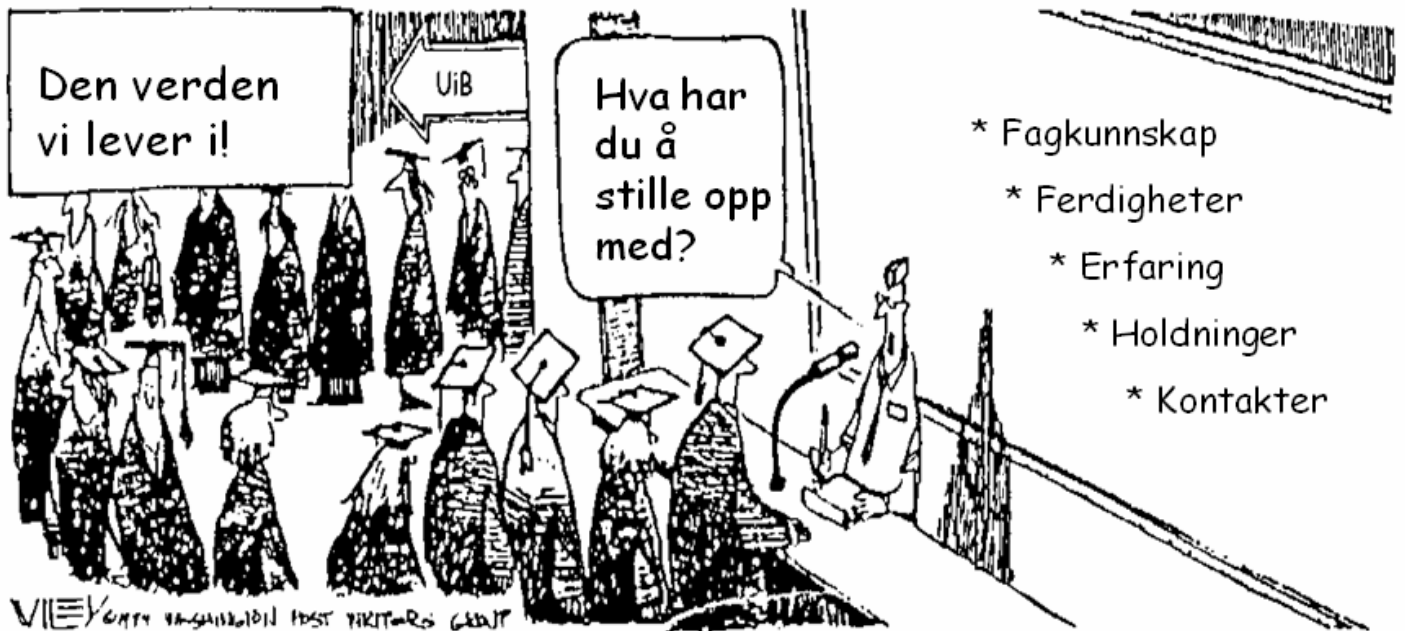
... men du bør planlegge bevisst

Når arbeidsledigheten stiger, vil også høyere utdannede realister kunne bli rammet. Og hvordan arbeidsledigheten vil bli fremover er nærmest umulig å spå. Derfor er det lurt å tenke på fremtidig jobb så tidlig som mulig.

... selv om sikkerhetsnettet er solid

Uansett vet vi at avgangen blant realfaglærere i norsk skole er svært stor. Det er rift om slike lærerjobber i de store byene, men på nasjonalt plan er det allerede problemer med å dekke behovet. Spesielt gjelder dette for fagene fysikk og matematikk.

Studieløpsprosjektet

Den lille karriereguiden
- for begynnere

Bergen 12. september 2014

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet